

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

ผมได้อ่านรายงานการวิจัยด้านล่าง แล้วรู้สึกเป็นห่วงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความมั่นคงในครอบครัว อย่างไรก็ตามผมคิดว่างานวิจัยนี้ มุ่งเน้นไปที่คำตอบแบบผิวเผิน ไม่ได้ลงลึกถึงความจริงในด้านความมั่นคง นำเสนอเพียงแค่ความรู้สึกของความต้องการอิสระในการทำงาน แต่ไม่ได้วิจัยลึกลงไปถึงสาเหตุที่แท้จริงว่าทำไมคนชอบทำงาน "gig"

EIC Research Series: เรื่องของ gig EP1

ผู้เขียน: กัลยรักษ์ นัยรักษ์เสรี

ต้องอธิบายก่อนว่า gig ในที่นี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับ กิก ที่หมายถึงความสัมพันธ์ที่มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน หรือการแอบนอกใจไปคุยกับคนอื่นอย่างที่เราหลายคนเข้าใจ แม้คำอ่านจะพ้องเสียงกัน แต่ความหมายนั้นห่างกันไกล

gig ในที่นี้ หมายถึง งานชั่วคราว งานที่รับจ้างเป็นระยะเวลาสั้นๆ และจบเป็นครั้งๆ ไป ไม่ยึดติดกับที่ใดที่หนึ่ง ตัวอย่างเช่น งานพาร์ทไทม์ งานฟรีแลนซ์ จุดเด่นของรูปแบบการทำงานนี้คือมีอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกรับงานหรือเวลาทำงาน โดยค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับจำนวนงานและความยากง่ายของงานที่ทำให้ ซึ่งระบบเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยลักษณะการทำงานในรูปแบบนี้ เรียกว่า

Gig Economy

ในประเทศไทย ศัพท์คำนี้อาจจะไม่ใช่ที่คุ้นหู แต่ความจริงระบบการทำงานแบบ Gig Economy นั้นอยู่กับประเทศไทยมานานแล้ว ด้วยความที่บ้านเราเป็นประเทศเกษตรกรรม ในฤดูเพาะปลูกและฤดูเก็บเกี่ยวที่ต้องใช้แรงงานเยอะๆ จึงเกิดอาชีพรับจ้างตามเรือสวนไร่นาขึ้น หรือถ้าให้ใกล้ตัวขึ้นอีกหน่อย ลองนึกภาพอากาศสมัยยังหนุ่มเพิ่งได้สำเภาเข้ามาตั้งรกรากในไทย อาชีพเริ่มต้นของอากาศในสมัยนั้นคือการรับจ้างแบกของส่งของให้เจ้าแก่เจ้าต่างๆ โดยรับเงินเป็นครั้งๆ ตามรอบที่ส่งได้ ถ้าเจ้าไหนไม่มีงานก็ไปรับจ้างจากเจ้าอื่น ไม่ได้มีพันธะสัญญาอะไรต่อกัน สิ่งที่เราทำกันนี้แหละคืองานแบบ

gig

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

สำหรับยุคปัจจุบัน การเติบโตของโลกออนไลน์ และแนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ทำให้ Gig Economy ยิ่งเฟื่องฟู ประเภทงาน gig ก็เริ่มมีความหลากหลาย บวกกับค่านิยมของคนยุคใหม่ที่ต้องการมีอิสระเป็นตัวของตัวเองก็ยิ่งทำให้

gig worker

หรือคนที่รับงานรูปแบบ

gig

เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นที่พูดถึงกันในวงกว้างว่างานรูปแบบ

gig

ที่ว่่านี้จะเข้ามาแทนที่รูปแบบงานนั่งโต๊ะที่เราทำกันอยู่ในไม่ช้า

แล้ว gig มันดียังไง ทำไมใครๆ ก็อยากเป็น

ว่าด้วยประชากรชาว gig

ก่อนจะถามตัวเองว่าอยากเป็น gig หรือไม่ หลายคนคงอยากรู้ว่าประชากรชาว gig นี้มีอยู่กี่คนกันแน่

แม้จะยังไม่มีประเทศไหนเปิดเผยตัวเลขอย่างเป็นทางการ แต่ McKinsey Global ซึ่งเป็นสถาบันที่ปรึกษาชั้นนำ ประเมินว่าในสหรัฐฯ และประเทศแถบยุโรปมีจำนวนคนทำงานในลักษณะครึ่งครวรวมกันอยู่

162 ล้าน

คน หรือราว

1

ใน

4

ของประชากรวัยทำงาน ถือเป็นตัวเลขที่สูง แถมยังมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกเรื่อยๆ ผลอย่างนี้อาจจะดีกว่าจำนวนคนทำงานในตลาดงานประจำเสียด้วยซ้ำ

ประเทศไทยเองก็ยังไม่มีการเก็บตัวเลขอย่างเป็นทางการเช่นกัน แต่ผลสำรวจของอีไอซี (จากผู้ตอบแบบสอบถาม 9,387 คน) พอจะทำให้เราประมาณการได้ว่าประช

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

ากรชาว

gig

มีอยู่ประมาณ

30%

ของคนวัยทำงาน

หมายความว่าในคนจำนวน

10

คน จะมีคนที่เป็

gig worker

อยู่

3

คน ซึ่งในสามคนนี้ก็แบ่งย่อยได้อีกเป็นคนที่ม้งานประจำอยู่แล้วแต่รับงานอิสระเป็นส่วนเสริม

2

คน และคนที่รับงานอิสระหรืองานครั้งคราวอย่างเต็มตัว (เช่น คนที่เป็นฟรีแลนซ์)

1

คน

อาชีพอดนิยของเหล่า gig worker ชาวไทยคือ รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว ขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ และลงทุนในหุ้นหรือสินทรัพย์อื่นๆ

สำหรับอาชีพรับจ้างทั่วไปนั้นมีตั้งแต่ทำสวน แม่บ้าน บาริสต้าร้านกาแฟ ไปจนถึงวิชาชีพเฉพาะทาง อย่างแพทย์พยาบาล นักออกแบบกราฟิก

นักกฎหมายและที่ปรึกษาทางการเงิน จะเห็นได้ว่าสายอาชีพของงานในรูปแบบ

gig นั้นมีหลากหลาย

และยังสามารถขยายขอบเขตประเภท เพิ่มความแปลกขึ้นได้อีกมาก เช่น ที่ญี่ปุ่น มีอาชีพคุณลุงรับจ้างไปเป็นเพื่อนทำธุระ บริการนี้เรียกว่า

Ossan Rental (ossan

ในภาษาญี่ปุ่นแปลว่า คุณลุง) แม้จะเพิ่งเปิดให้บริการมา

4

ปีแต่ก็ได้รับความนิยมสูง แถมเหล่าคุณลุงยังมีรายได้ดี คือราวๆ หนึ่งพันเยนต่อชั่วโมง (หนึ่งพันเยนอยู่ที่ราวๆ

300

บาท)

ใครใครก็เป็น gig ได้

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

แน่นอนว่าถึงไม่ใช่รุ่นลุง ก็สามารถรับงาน gig ได้ และค่าตอบแทนนั้นก็ได้จำกัดอยู่แค่ 300 บาทต่อชั่วโมงเช่นกัน

จากผลสำรวจของอีไอซี gig worker ชาวไทยนั้นมีความหลากหลายมาก ทั้งในแง่ของอายุ รายได้ ระดับการศึกษา ช่วงอายุที่มีสัดส่วนเป็น gig worker มากที่สุดคือรุ่นเบบี้บูมเมอร์ ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานรายได้ที่มั่นคงแล้วจึงเลือกรับงานอิสระได้อย่างเต็มตัว ส่วนระดับรายได้นั้นมีตั้งแต่ต่ำกว่า

9,000

บาทต่อเดือน ไปจนถึงมากกว่า

100,000

บาทต่อเดือน โดย

gig worker

ส่วนใหญ่ตอบว่าระดับรายได้อยู่ที่ประมาณ

15,000-50,000

บาท ต่างกันไปตามประเภทงาน คุณภาพงานและความขยันของคนทำ (คือขยันมากงานก็มาก เงินก็เยอะ)

อีกประเด็นที่ควรพูดถึงคือความหลากหลายในแง่ของการศึกษา อย่างที่เราพูดถึงกันในตอนแรกว่างาน gig ในประเทศไทยมีมานานแล้ว เช่น รับจ้างแบกของ รับจ้างเก็บเกี่ยวพืชผลตามไร่นา เป็นต้น ซึ่งสมัยก่อนคนที่รับงานเหล่านี้คือคนที่มีการศึกษาน้อย คนการศึกษาดีส่วนมากมักไปสมัครรับราชการซึ่งถือว่าไวกว่าๆ เมื่อหลายสิบปีก่อน แต่มายุคนี้เหล่า gig worker นั้นมีตั้ง

แต่คนที่จบน้อยกว่ามัธยมไปจนจบปริญญาเอก

จะเห็นได้ว่าเทรนด์ Gig Economy ทำให้ค่านิยมในรูปแบบการทำงานเปลี่ยนไป ทั้งยังหลายข้อจำกัดการทำงานในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา หรือแม้แต่เชื้อชาติและภาษา ขอแค่มีทักษะ มีแรง มีเวลาที่จะทำงานได้ก็เพียงพอแล้ว ไม่ว่าใครก็สามารถรับงาน

gig ได้

ใครใคร่ก็อยากเป็น gig

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

อ่านถึงตรงนี้ ไหนใครอยากเป็น gig บ้างยกมือขึ้น

ไม่ต้องเงินอายุไป เพราะไม่ใช่คุณคนเดียวที่มีความคิดนี้

ผลสำรวจของอีไอซีบอกเราว่าคนไทยที่อยากลาออกจากงานประจำมารับงาน gig นั้นมีมากถึง 86% นับเป็นตัวเลขที่สูงจนน่าจะทำให้หลายบริษัทที่จ้างพนักงานประจำเยอะๆ ต้องกุมขมับได้ แต่ที่เซอร์ไพรส์ยิ่งไปกว่านั้นคือ จำนวนคนที่อยากเปลี่ยนงานมาเป็น

gig worker

นั้นมีมากถึง

2

ใน

3

ของคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะแบ่งด้วยช่วงอายุ สังกัดอาชีพ ระดับเงินเดือน หรือภาระทางบ้าน ตัวเลขเปอร์เซ็นต์อาจจะแตกต่างกันไปบ้าง เช่น คนที่ทำงานบริษัทเอกชนอาจจะเปลี่ยนมากกว่าคนทำงานภาครัฐ คนเจนวายอยากเปลี่ยนมากกว่าคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ แต่โดยรวมแล้วก็จะอยู่ที่ระดับประมาณนี้

สาเหตุหลักๆ ที่ทำให้คนอยากเปลี่ยนมาทำงานเป็น gig worker ก็คือเรื่องการมีอิสระ

นี่คือข้อได้เปรียบสำคัญของการเป็น gig worker ซึ่งคนทั่วไปก็รับรู้แบบนั้น เพราะมันเป็นจุดขายที่แพลตฟอร์ม gig economy เจ้าใหญ่ๆ อย่าง Uber และ Task Rabbit

ต่างเอามาใช้โฆษณาหาพาร์ทเนอร์ (ซึ่งก็คือคนขับหรือคนรับจ้างนั่นแหละ)

“เป็นเจ้านายตัวเอง สร้างรายได้ทุกเมื่อที่คุณต้องการ” คือคำกล่าวชักชวนของ Uber

ถึงอย่างนั้นก็ตาม ใช่ว่าทุกคนที่อยากเปลี่ยนมารับงาน gig จะยอมลาออกจากงานประจำมาตามหาอิสรภาพแห่งการทำงานกันทุกคน ด้วยค่านิยมทางสังคมบวกกับภาระ และข้อผูกมัดอะไรหลายๆ อย่าง ทำให้คนเราไม่สามารถทำทุกอย่างได้ตามใจคิด

งั้นเรามาลองฟังความเห็นของคนที่เป็น gig worker กันดีกว่า ว่าที่เขาเลือกมารับงาน gig อย่างจริงๆ จังๆ นั้นเป็นเพราะอะไร

เหตุผลที่คนเป็น gig

หลังจากที่ได้พูดคุยกับคนรู้จักที่เป็น gig worker หลายๆ คน บวกกับตัวเลขในผลสำรวจของอีไอซี เราพอจะสรุปเหตุผลหลักที่คนเลือกมาทำงานในรูปแบบ gig ได้ อยู่ 3 ข้อ

1. บริการจัดการเวลาตัวเอง

ข้อนี้ นับว่ามาแรงแรงโค้งที่สุด เพราะไม่ว่าจะจากการพูดคุยหรือจากผลสำรวจ gig worker ส่วนใหญ่ต่างเลือกตอบข้อนี้เป็นอันดับแรก การบริหารเวลาตัวเองนี่ถือเป็นจุดเด่นของการทำงานในรูปแบบ gig ยกตัวอย่างเช่น ถ้าคุณเป็นฟรีแลนซ์ คุณก็สามารถแบ่งเวลาทำงานได้ตามใจตัวเอง อยากเริ่มทำงานตั้งแต่เช้า หรืออยากตื่นสายแล้วค่อยมานั่งปั่นงานตอนดึกๆ อยากแบ่งเวลาให้ครอบครัว พบปะเพื่อนฝูง อ่านหนังสือเตรียมสอบ หรือไปทำธุระอื่นๆ ได้หมดตามที่สบายใจ แม้จะฟังดูชีวิตดี แต่จุดเด่นข้อนี้ก็อาจทำให้ชีวิตคุณพังได้เช่นกัน ถ้าจัดสรรเวลาไม่เป็น หรือแยกชีวิตที่บ้านกับชีวิตทำงานไม่ออก

2. ได้ทำงานจากความชอบ และความสุข

ความชอบและความสุขนี้หมายรวมไปถึงแพสชัน (passion) ซึ่งแปลความหมายได้ว่า ความหลงใหล ความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย สมัยนี้ใครๆ ก็พูดถึงการหาความสุขใส่ตัวกันทั้งนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่หลายคนจะยอมทิ้งงานประจำเงินเดือนสูงๆ เพื่อออกมาทำในสิ่งที่ตัวเองชอบและมีแพสชันกับมัน เพื่อนชาว gig คนหนึ่งชอบสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ประดิษฐ์มากอยู่แล้วเป็นทุนเดิม

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

พอเรียนจบเธอก็ได้งานประจำที่มั่นคงเงินเดือนดี จนสองปีหลังมานี้ก็เริ่มทำงานอิสระขายช่อดอกไม้แห่งผ่านโซเชียลคอมเมิร์ซไปด้วย
แม้จะต้องเจียดเวลาร้างหลังเลิกงานมาทำ แม้จะต้องโบกมือลาวันหยุดแสนสบายออกไปเดินปากคลองตลาดเพื่อหาช่อดอกไม้ แต่เธอก็ยืนยันที่จะสานกิจการเล็กๆ
นี้ต่อ เพราะมันคือพื้นที่ที่สร้างความสุขให้กับเธอ

3. เลือกงานได้เอง

ไม่ใช่แค่เลือกเวลาทำงานได้อย่างเดียว แต่ gig worker ยังเลือกงานที่ทำได้ด้วย

ขอบเขตของการเลือกนั้นมีทั้งเลือกงานที่หลากหลายจะได้มีความรู้มีประสบการณ์รอบด้าน เลือกงานให้ไม่ซ้ำไม่จำเจเพื่อให้ไม่เบื่อ

เลือกงานที่ทำหายเพื่อพัฒนาฝีมือได้เรื่อยๆ เลือกงานที่ทำแล้วมีความสุข นี่อาจเป็นสิ่งที่งานประจำให้กับพนักงานไม่ได้ แต่งานในรูปแบบ

gig

นั้นไร้ข้อผูกมัด ไม่มีคนมาคอยชี้แนะสั่ง และถ้าต้องร่วมงานกับคนที่ไม่ชอบ ก็โยนได้สบายๆ ไม่คิดมาก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ระดับความเลือกเองก็มีผลต่อจำนวนงาน
เคยลองถามเพื่อนที่เป็นล่ำมฟรีแลนซ์ว่างงานมาเยอะไหม เธอตอบว่าก็มีงานเข้ามาเรื่อยๆ ถ้าไม่ใช่คนเลือกมาก

คนโบราณสอนว่า โลกมากมั่งกลาหลาย แต่สำหรับกรณีนี้ เลือกมากงานก็หายได้เช่นกัน

มีเหตุผลอีกสองสามข้อที่แม้จะได้แรงโหวตไม่มาก แต่ก็ช่วยกันขึ้นมากล่าวถึง เรื่องแรกคือการไม่มีข้อจำกัดด้านรายได้ อย่างที่รู้กันว่างานในรูปแบบ gig นั้นได้ค่าตอบแทนตามจำนวนงานหรือคุณภาพงานที่ทำ ขยันมากก็ได้มาก เก่งมากก็ได้มาก คนที่มีเป้าหมายเก็บเงินล้านให้ได้เร็วๆ คงจะชอบข้อดีนี้
เรื่องที่สองคือไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ จากผลสำรวจ

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2017 เวลา 07:45 น.

gig worker

หลายคนก็อยู่ในวัยเกษียณหรือเข้าใกล้วันทำบุญชยิดกันทั้งนั้น คนรับงาน

gig

จึงไม่มีความกังวลว่าเกษียณแล้วไปไหนดี ขอแค่มีทักษะต่างๆ ตรงตามเงื่อนไขของงานที่จะรับจ้างก็พอแล้ว เรื่องสุดท้ายคือเพื่อนร่วมงาน

ถ้าได้เพื่อนร่วมงานดีชีวิตทำงานก็ดีไป แต่ถ้าไม่ ก็ไม่เป็นไร เพราะงาน

gig

รับแล้วก็จบเป็นครั้งๆ ไป เพื่อนร่วมงานไม่ดีก็เจอกันครั้งเดียวจบ หหมดปัญหาตรามา

ถ้าลองดูดีๆ จะเห็นว่าเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนมีพื้นฐานมาจากความต้องการมีอิสระในการเลือก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกเวลาทำงาน เลือกงาน เลือกกระดบรายได้ หรือแม้แต่เลือกเพื่อนร่วมงานที่ตรงกับความพอใจของเรา จึงอาจกล่าวได้ว่า ในยุคนี้ที่ใครๆ

ต่างบอกว่าเป็นยุคแห่งการปรับแต่งทุกอย่างทุกอย่างตามความต้องการ (customization) การปรับแต่งที่ว่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงสินค้าหรือประสบการณ์อีกต่อไป แต่เดินทางมาถึงการปรับแต่งการทำงานตามใจเราแล้วเช่นกัน

นี่คงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ใครๆ ก็อยากเป็น gig เพราะมันคือการทำงานในแบบที่คุณเลือกได้